

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

Homilia IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

θεός ἐστίν, ἵνα τὸ τῶν πατέρων μου τὸ θεῶν
 μακαρίη ἢ σοφία τοῦ κόσμου, καὶ ἐλογίσθη· ἢ γὰρ
 ἔφερον ἢ σοφία τοῦ κόσμου τὰς τῶν σοφῶν τῶ
 θεῶν· ὅτι ἐπὶ τῷ δειγμάτων, ἵνα νοήσῃ ὅτι τὸ
 μωρὸν τῶν θεῶν ἰσοκράτην τῶν σοφῶν τῶν κόσμων.
 διδάσκαλον μὴ ἀγαπήσασθαι, δεκτικὰ μὲν εἶδεναι
 πολλὰ καὶ πλείονα, αἴσας πᾶσι ἀόνητον, καὶ ἀ-
 παιδῶτον, καὶ μηδὲν συνήθη, καὶ μὴ ἀγαπῶ-
 ζόμενον τῶν λόγων ἡμεῶν ὅσοιον δήποτε.
 ἀσὰ χρεία ἔγω ἀγαπῶντες αἴσας ἐκείνων,
 ἢ θεωροῦμαι βαρυτέρον, ἢ ἀδὴ ἢ μωρὰ αὐτῶν
 τὰ νοήματα, εἰδὲν ἵνα μοι λεχθέντα χρεία ἐστίν
 ὀλίγη δριμυτιὰ τῶν ἐκείνων μωρίων,
 ἢ πᾶσι ἵνα μακαρίη ἢ σοφία τοῦ κόσμου τὰς,
 ἢ χρεία τῆς σοφίας τῶν θεῶν ἀγαπῶντες αἴσας
 αὐτῶν. αὐτὴ γὰρ κατέβη. ἀλλὰ ἀρκεῖ τὸ κρῖ-
 σθαι τῶν θεῶν· ὅτι ὁ μωρὸς τῶν θεῶν, σοφώτερον τῶν
 ἀνθρώπων ἐστίν· καὶ ὁ ἀσθενὴς τῶν θεῶν, ἰσχυρό-
 τερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν· καὶ πάντα τὰ ἐκασ-
 τὰ ὁ σῶτήρ μου καὶ ὁ κύριος ἀνέλεειν, ἵνα τοῖς
 ἐκαστοῖς λύσῃ τὰ ἐκαστὰ, καὶ ἡμεῖς ἡγοροῦμαι
 ἡτῶμεν ἀπὸ τῆς ἀδικίας ἡμεῶν, καὶ σοφιστάμεθα
 ἀπὸ τῶν μωρῶν τῶν θεῶν. καὶ εἰσαχθέντες ἐν τῶν
 διωκῶντων ἀσθενῶν ἐπὶ τῶν σοφῶν, ἐπὶ τῶν
 ἰσχυρῶν τῶν θεῶν χριστὸν ἰησοῦν· ὃς ἐστίν ἢ δόξα καὶ
 τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

A Dei ad mundi sapientiam commiscendam
 tota descendere, sed potius* modicum quod
 necessarium fuit, quod fatuum Dei erat, ut
 hoc parvo & fatuo Dei infatuaretur faculi
 sapientia, * magnitudinem in se venientis
 sapientie impotens sustinere. Verum ex-
 plum interponamus, ut perspicue possit
 intelligi quomodo fatuum Dei stultam fe-
 cerit sapientiam mundi: fingam paulisper
 me, qui aliquid putor esse, cum insipiente
 aliquo, & inerudito conferre sermonem,
 qui nihil intelligat, nihil acute disputatio-
 nis interroget; num quidnam opus mihi est
 ad illius stultitiam arguendam, dialecticam
 calliditatem, & profundorum sensuum
 acumen adhibere? Nonne ad unius ser-
 munculi factum vilis & modici, qui tamen
 illius intelligentie videatur acerrimus, fa-
 tuum & insipientem esse convincam? Sic
 igitur ad mundi sapientiam stultificandam
 non est opus sapientiam Dei descendere, &
 cum ea colluctari, quæ deorsum est sapien-
 tia, sed sufficit fatuum Dei: quoniam fa-
 tum Dei sapientius est hominibus, & infirmum
 Dei fortius hominibus, & omnia contraria
 C Salvator meus & Dominus assumpsit, ut
 contrarijs dissolvat contraria, & nos con-
 firmemur ab infirmitate Iesu, & sapientes
 efficiamur à fatuo ejus, & in hoc introducti
 possumus ascendere ad sapientiam & virtu-
 tem Dei, Iesum Christum, Dominum nos-
 trum, cui est gloria & imperium in sæcula
 sæculorum. Amen.

MSS. R.
 Modicum,
 hoc est in-
 carnatio-
 nis Sacra-
 mentum.
 Quid ne-
 cessarium
 fuit
 MSS. R.
 Non enim
 valebat
 faculi sa-
 pientia
 magnitu-
 dinem in
 se venien-
 tis sustine-
 re sapien-
 tia.

1. Cor. 1, 25.

Ο Μ Ι Λ Ι Α Θ'.
 Εἰς τ'.
 Ο λόγος ὁ ἡμόλογος αἴσας τῆς ἱερῆς
 κλειῆ λέγων· ἀκούσατε τὰς λόγους τῆς
 ἀγαθῆς σοφίας· μέγα τὸ· ἐπιστά-
 φται ἐπὶ τῆς ἀδικίας τῶν πατέρων αὐτῶν
 τῶν πατέρων.

HOMILIA IX.
 (juxta Hieronymum V. L.)
 Sermo qui factus est ad Ieremiam à Domino, Ierem. 11, 1.
 dicens: Audi verba Testamenti hujus; ut
 que ad eum locum in quo dicitur: Con-
 versi sunt ad iniquitates patrum suorum.

Eodem interprete.

ΚΑτὰ μὲν τῶν ἱσραηλῶν παρσία τῶν
 κλειῶν ἡμεῶν ἰησοῦ χριστοῦ; γέγονεν
 αὐτῶν ἢ ἐπιδημία σαματικῆς κεφαλῆς καὶ
 ἐπιδημίας ὀλα τῶν κόσμων, ὅτι ὁ λόγος
 θεῶν ἐβλήθη; καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν· ἢ γὰρ ὁ
 φῶς τῶ ἀληθινῶν, ὁ φωτίζει πάντας ἀνθρώπων
 ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον· ἐν τῶν κόσμων ἡμῶν,
 καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτῶν ἐβλήθη, καὶ ὁ κόσμος ἐκ-
 τὸν οὐρανῶν· εἰς τὸν ἄλφῃ ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτῶν ἐπέβησαν· καὶ ἡμεῖς τῶν εἰδέναι ὅτι καὶ
 αἴσας ἐπέβη, εἰ καὶ μὴ σαματικῶς, ἀλλ' ἐν ἐκάστῳ τῶν ἀγίων. καὶ μὲν τῶν ἐπιδημίας
 αὐτῶν τῶν τῶν βασιλευμένων πάλιν ἡμῖν ἐπιδημῆ· καὶ εἰ βούλει τῶν τῶν ἀπὸ δεξιῶν ἰσραὴλ,

Iuxta historiae quidem veritatem non ne-
 gamus praesentiam Domini nostri Iesu
 Christi corporaliter factam, & toti mundo
 illuxisse, quando Verbum caro factum est, &
 habitavit in nobis. Oportet autem nosse quo-
 niam & antequam corpus assumeret, ad
 sanctos quoque descendit: & post hanc praesentiam
 corporalem ad caelos victor ascen-
 dens, rursus ad nos veniet. Si vis hujus rei

ὅραται μὲν, ἂν ὡμοῖα τοῖς πατέρεσιν ὁμοίῃ, ἡ δὲ
 δοῦναι αὐτοῖς γῆν ῥύσασα γάλα καὶ μέλι.
 αὐτὴ γὰρ οὐκ ἔστιν ἡ γῆ, ἀλλ' ἐπισημασθεὶς ὁ θεὸς
 ῥύσασα γάλα καὶ μέλι. ἀλλ' ἐκείνη, ἡ δὲ ἴσ'
 ἐδίδασκεν ὁ σατὴρ λέγων· μακάριοι οἱ πατέ-
 ρεις, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν· εἶπα
 πᾶσι τὰ παροικηθῆναι Ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ ἵνα
 κληρονομήσῃ ὁ πατριάρχης πᾶσι τοῖς υἱοῖς
 οὗτοῦ· ὅς οὐκ ἀκούσεται τῶν λόγων τῶν
 ἀφ' ἡμεῶν τῆς ἡμέρας. καὶ φησὶ καὶ ἀπεκρίθη, καὶ
 εἶπα· γένοιτο κύριε· τί ἤροιο κύριε; ἔτι καὶ
 πᾶσι τοῖς υἱοῖς ἐμῶν τοῖς λόγοις τῶν ἀφ' ἡ-
 μεῶν τῆς ἡμέρας. καὶ εἶπε κύριος πρὸς με· ἀνά-
 στω τὸ πνεῦμα τῶν λόγων τούτων ἐν πόλει Ἰσραὴλ, καὶ
 ἐξώσου Ἰερουσαλὴμ· καὶ τοῖς ἔξω ἀεικλινοῦ-
 μην τῶν λόγων τῶν υἱῶν, παροικηθῆναι αὐτοῖς
 ἐπὶ σαρδίων, τῶν λόγων τῶν ἀφ' ἡμεῶν τῆς ἡ-
 μέρας· καὶ ποιήσατε αὐτοῖς ἡ ἐκ ἐπισημασθῆναι.
 καὶ εἶπε κύριος πρὸς με· ἐν ἡμέρῃ σιωδισμῶν ἐν ἀνδρά-
 σιν Ἰσραὴλ, καὶ ἐν τοῖς κληρονομοῦσιν Ἰερουσαλὴμ·
 οὐκ εἶναι σαρδίων μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῖς εἰρη-
 μῶν ἀμνηστῆμασι πᾶσι ἀνδρῶν Ἰσραὴλ, εἰδόν-
 τες ὅτι σαρδίων οἱ ἀνδρες, Ἰσραὴλ, ἀφ' ἡμεῶν
 Ἰσραὴλ παροικηθῆναι, καὶ λαχθῆναι· μήποτε
 γὰρ ἐπι, ἐν ἡμῖν εἰσὶν ἀμνηστῆμασι πᾶσι, καὶ
 πᾶσι τῶν ὁρῶν λόγων παροικηθῆναι, ἀφ' ἡμεῶν
 λέγει ὁ πατριάρχης· ἐν ἡμέρῃ σιωδισμῶν ἐν ἀν-
 δράσιν Ἰσραὴλ, καὶ ἐν τοῖς κληρονομοῦσιν Ἰερου-
 σαλὴμ· ὅταν γὰρ ἔρῃ ἡ πόλις, ὡς χρηματισθῶσιν ἐν ἀπὸ
 τῶν ἀδικησῶν· σιωδισμῶν ἀδικίας, καὶ σιω-
 δισμῶν τῶν ἀμνηστῆματων. ὡς αὐτὸν ἐφαρμόσασθαι
 ἐπὶ τῶν ἀμνηστῶν πᾶσι· σιωδισμῶν τῶν ἀμνη-
 στῶν ἕκαστος σφίσι λέγει ὁ θεός· ἐν ἡμέρῃ
 σιωδισμῶν ἐν ἀνδράσιν Ἰσραὴλ· ἀλλὰ μὴ ἔρῃ
 θεῖν σιωδισμῶν ἐν ἡμῖν· πᾶσι τῶν ἀμνηστῶν
 σιωδισμῶν ἐν ἡμῖν, ἢ καὶ μέγα τὸ δειδῆναι
 σιωδισμῶν ἐν ποί; λέγει πάντα σιωδισμῶν ἀδι-
 κίας, ἀφ' ἡμεῶν σαρδίων βλασφῆμῶν σιωδισμῶν
 ἡμεῶν, πᾶσαν συγγασθῶν ἀδικῶν ἀφ' ἡμεῶν.
 ἀφ' ἡμεῶν πᾶσι τὸν ἀρτὸν σαρδίων· ἐν ἡμέρῃ
 σιωδισμῶν ἐν ἀνδράσιν Ἰσραὴλ, καὶ ἐν τοῖς κλη-
 ρονομοῦσιν Ἰερουσαλὴμ· ἐπεγράψασθαι ἐπὶ τῶν
 ἀδικίας τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν πατριάρχων· ἐπε-
 γράψασθαι ἐπὶ τῶν ἀδικίας τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν
 πατριάρχων; ἐλέγξασθαι λέγει ὁ θεός πρὸς ἡμᾶς,
 καὶ τὸ ἐν ἡμῖν ἀμνηστῶν πᾶσι· πᾶσι δὲ οἱ ἐν ἡμῖν
 ἀμνηστῶν πᾶσι, ἐπεγράψασθαι οὐκ ἐπὶ τῶν
 ἀδικίας τῶν πατέρων, ἀλλὰ τῶν πατέρων τῶν πατρι-
 ἀρχων; μήποτε ἐν διηοί οἱ οἱ πατέρες
 ἡμεῶν, καὶ ἐπὶ μὲν ἐν ἡμῖν εἶδος πατέρων τῶν
 πατριάρχων, ὅς δὲ δεικνύσιν ὁ λόγος ὁ εὐαγγελικὸς
 λέγων· ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν πατέρες τῶν ἀφ' ἡμεῶν
 λέγει· ὅτι ὁ πατριάρχης, γυναικῶν υἱὸς θεοῦ· ἐπὶ
 τῶν ἀμνηστῶν πᾶσι, ἐπισημασθῆναι.

quod juravi patribus vestris, dare illis terram
 fluentem lac & mel. Hac enim non est terra
 quam pollicitus est Deus, terra fluens lac
 & mel: sed ista est terra de qua Salvator do-
 cuit dicens: Beati mites, quoniam ipsi posside-
 bunt terram. Deinde ad haec quae dixerat
 Deus, Propheta respondit, id est ad id quod
 ait: Maledictus homo qui non audierit verba te-
 stamenti hujus: & dicit: Et respondi, & dixi:
 Fiat Domine. Quid est quod ait: Fiat Domi-
 ne? Vtique id quod pronuntiavit Deus;
 Maledictus homo qui non audierit verba testa-
 menti hujus. Et dixit Dominus ad me: Lege ver-
 ba ista in civitate Juda, & extra Hierusalem,
 & his qui foris sunt. Audite verba divina,
 provocantia nos ad salutem. Legimus verba
 divina provocantia eos ad salutem. Verba
 testamenti hujus, & facite illa. Et dixit Domi-
 nus ad me: Inventa est colligatio in viris Iuda,
 & in habitantibus Hierusalem. Si peccaveri-
 mus nos qui propter Christum * Christiani
 vocamur, & inventi fuerimus in numero
 peccatorum, & de nobis dicitur: Inventa est
 colligatio in viris Iuda, & in habitantibus Hie-
 rusalem. Cum in Ecclesia Dei tales sunt in-
 quibus reperitur laqueus iniquitatis, &
 vincula peccati, in tantum ut id quod de
 peccatore dicitur, eis valeat convenire:
 Vinculis peccatorum suorum unusquisque con-
 stringitur, tunc dicit Deus: Inventa est col-
 ligatio in viris Iuda. Verum non invenietur
 colligatio in nobis. Quomodo autem non
 invenietur colligatio in nobis, si usque ad
 hanc horam colligatio in quibusdam est. Sed
 solve omne vinculum iniquitatis, dissolve obli-
 gationes violentarum commutationum, omnem
 conscriptionem iniquam dissolve. Frange esurien-
 tibus panem tuum. Inventa est ergo colligatio
 in viris Iuda, in habitantibus Hierusa-
 lem. Conversi sunt ad iniquitates patrum suo-
 rum priorum. Conversi sunt ad iniquitates.
 Quorum? Non ait simpliciter, patrum, sed
 cum additamento, patrum suorum priorum.
 Diximus haec de nobis dici, & his qui in no-
 bis sunt peccatores. Quomodo igitur qui
 inter nos sunt peccatores, conversi sunt ad
 iniquitates patrum, & patrum suorum prio-
 rum? Duplices habemus patres, & vna
 species est pessimorum patrum. Siquidem
 antequam crederemus, Diabolus pater no-
 ster fuit, ut sermo Evangelicus ostendit, di-
 cens: Vos de patre Zabulo nati estis. Cum au-

Maub. 5, 4
 Term. 11, 3
 Term. 11, 6
 * MS. R.
 Etiam iis
 qui foris
 sunt legi-
 mus verba
 divina,
 provocan-
 tes eos ad
 salutem,
 & verba te-
 stamenti
 hujus.
 alii, etiam
 & his qui
 foris sunt:
 Audite
 verba di-
 vina pro-
 vocantis
 vos ad sa-
 lutem, ver-
 ba testa-
 menti hu-
 jus.
 Ter. 11, 7, 8.
 MSS. R.
 Viri Iuda
 vocamur,
 & inventi
 fuerunt in
 nobis non
 peccatorum
 Prov. 5, 22.
 Esai. 58, 6
 Term. 11, 10
 Job. 8, 44

Ο Μ Ι Λ Ι Α Ι.

HOMILIA X.

ΕΙΣ ΤΟ

(juxta Hieronymum VIII.)

De eo quod scriptum est:

γνώσον με κύριε, καὶ γνώσομαι· μερὶ τῶ·
συναξάτε πάντα τὰ θύρια τῆ ἀγρῆ· Ἐ
ἰλθίτε σαρὰ καὶ φαρμακὰ αὐτῆ·

Notum fac mihi Domine, & cognoscami
usque ad eum locum in quo ait: Ite,
congregate omnes bestias agri.

Eodem interprete.

ΕΙ θεὸς λόγια ἔστιν ἐν νόμοι, καὶ παρὰ τῆ·
ταις, βυβαρίοις τε καὶ ἀποστόλοις, διηγή·
τῆ μαθητῶν ὁμῶν θεὸς λόγους διδάσκαλον ὄντι·
γνώσασθαι θεόν. ὁ γὰρ διδάσκειν αὐθρονο·
γνώσων, ὁ θεὸς ἔστιν, ὡς καὶ ἐν Ἰακώβου γέγρα·
πται· καὶ ὁ σωτὴρ ἡμῶν τῶν μὴ δειν ὄντι γρά·
σειδά· πᾶσι διδάσκαλον ὄντι τῆ γῆς λίγων· καὶ
ἡμεῖς μὴ καλέσωμε διδάσκαλον ὄντι τῆ γῆς· εἰς
γὰρ ἔστιν ἡμεῖς ὁ διδάσκαλος ὁ πατὴρ ὁ ἐν τοῖς
ὕψαις· διδάσκει ἕκαστος ἡμῶν καὶ αὐτὸν, ἡ δὲ
τῶ χριστῆ· ἡ ἐν ἀγία πάλαι, ἡ δὲ παύ·
λι, φερεῖ εἰπεῖν, ἡ δὲ πέτρον, ἡ δὲ πῶς ἡ
ἄλλων ἀγίων, μόνον θεὸν πνεῦμα καὶ θεὸς λόγος
ἔστι δὴ μάλιστα, καὶ διδάσκει· Ἐάντι μοι πῶς
τί εἶρησαι; ἐπειδὴ φησὶν ὁ σωφθῆτης· γνώ·
εἰσὼν μοι κύριε, καὶ γνώσομαι· ἡ γὰρ γνώσομαι,
ἐὰν μὴ σὺ μοι γνώωσῃς· ἐὰν δὲ γνώωσῃς σὺ
ἐμοὶ γὰρ, τότε ὁ νόμος καὶ ἔπιπῶν ματῶ αὐτῶν,
καὶ νοῦτῶ ἕκαστος πᾶσι, καὶ πῶς ἔστι σω·
φθῆτης· Ἐάντι ὁ σωφθῆτης· εἰ δὲ σωτὴρ ἐν
τῶ σωφθῆτη, ἰδὲ μὲν πᾶσι λέγει· ἐγὼ ὡς ἀ·
ρνίου ἀκαχοῦ ἀρμῆται τῶ Ἰουδαίου οὐκ ἔγνω·
ἐπὶ ἐμὲ ἐλογίσαντο λογισμῶν λέγοντες· δεύτε,
καὶ ἐκβάλαμεν ξύλον εἰς τὸ ἄρτον αὐτῶν, καὶ
ἐκτελέσωμεν αὐτῶν ἀπὸ γῆς ζώοντων· καὶ τὸ ὄνο·
μα αὐτῶν ἡ μὴ μπόθη ἐπὶ ὡς φησὶ καὶ ὁ σω·
φθῆτης ἡσάκας· χριστὸς ὡς σωφθῆται ὄντι σω·
φθῆτῶν καὶ ὡς ἀμῶν ἐσάντων τῶ κείωντος
ἄφρονος, ὡς οὐκ αἰολοῖ ὁ σοφὸς αὐτῶν· ἐκεῖ
μὲν δὲ πᾶσι αὐτῶν ἡσάκας λέγει· ἐν γὰρ τῶ ἡ δὲ
χριστὸς πᾶσι αὐτῶν· ἐγὼ, φησὶν, ὡς ἀρνίου
ἀκαχοῦ ἐπὶ σωφθῆτῶν ἀρμῆται τῶ Ἰουδαίου οὐκ
ἔγνω· οὐκ εἶπε τί οὐκ ἔγνω· ἡ γὰρ εἶρηκεν· οὐκ
ἔγνω κακὰ· οὐκ εἶρηκεν· οὐκ ἔγνω ἀγαθὰ·
ἡ γὰρ εἶρηκεν· οὐκ ἔγνω ἀμῆτιας· ἀλλὰ ἀ·
πλῶς· οὐκ ἔγνω· σὺ δὲ καλέσωμεν ἕξοπα·
ξεν τί οὐκ ἔγνω· ἡ μάλιστα τί οὐκ ἔγνω ἀπὸ τῶ·
ἐποῖτε· γνώω καὶ ἀμῆτιας ἀμῆτιας ἔστιν ὡς γνώω
διηγοῦντων ἀμῆτιας ἔστιν ὡς γνώω ἀμῆτιας ἔστιν ὡς
οἱ

SI Dei eloquia sunt in Lege & Prophe·
tis, Evangelijs & Apostolis, oportet
discipulum Dei divinorum sermonum ma·
gistrum Deum ascribere. Qui enim docet ho·
minem scientiam, secundum Psalmistam,
Deus est. Salvator quoque perhibet testi·
monium, nullum debere super terras magi·
strum nuncupari, dicens: Et vos nolite vo·
care magistrum super terram. Vnus quippe est
magister vester, Pater qui in caelis est: Pater
autem qui est in caelis, erudiet homines si·
ve per se, sive per Filium, sive per Spiritum
sanctum: & ut adminora veniamus, eru·
dit per Paulam, per Petrum, per alium
quemlibet Sanctorum: tantum Dei Spiritus,
& Dei sermo descendat & doceat. Cur haec
diximus? videlicet quia Propheta: Notum
fac mihi, ait, Domine & cognoscami.
Neque enim scire possum, nisi tu mihi revelaveris.
Sin autem demonstrante te potero nosse
quod nescio, tunc videbo cogitationes sin·
gulorum, & cognoscami quid unusquisque
gerat, & cuius sit voluntatis. Haec Prophe·
ta. Deinde videamus quid Salvator loquitur
in Propheta: Ego ut agnus innocens ductus
ad immolandum, & nesciebam. Adversum me
cogitaverunt consilium dicentes: Venite, mit·
tamus lignum in panem ejus, & conteramus
eum a terra viventium, & nomen ejus non me·
morabitur amplius. Esajas quoque quod Chri·
stus ut ovis ad victimam ductus sit, & ut
agnus coram tondente se sine voce, sic non
aperuit os suum, pronuntiat: & ibi quidem
ille de Christo, hic vero de se ipse Christus:
Ego, inquit, ut agnus innocens ductus ad im·
molandum, & nesciebam. Nec addit quae non
cognoverit. Non enim dixit: Non cognovi
mala, non cognovi bona, non cognovi
peccatum, sive injustitiam, verum simpli·
citer non cognovi. Tibi igitur dereliquit,
ut queras quod nescierit. Lege Apostolum:
Qui cum peccatum non cognovisset, pro nobis
peccatum fecit. Peccatum quippe nosse,
peccare est: ut iustitiam nosse, iuste est age·

